

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันตัวเลขการบริโภคโทรศัพท์มือถือในตลาดโลกนั้นมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี ในขณะที่เดียวกัน ประเทศไทยก็ยังเป็นประเทศที่ใช้โทรศัพท์มือถือ โดยไม่สามารถผลิตโทรศัพท์มือถือได้เอง ถึงแม้จะมีบริษัทที่ทำโทรศัพท์ออกมาเป็นของตัวเอง แต่ก็ยังเป็นการสั่งทำมาเพื่อใช้ภายในประเทศเป็นหลัก ดังนั้นโทรศัพท์มือถือที่มีอยู่ในท้องตลาดนั้นจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคสามารถหาซื้อได้ง่าย โดยผู้บริโภคถูกโน้มน้าวจากสื่อโฆษณาต่างๆ เช่น ทางโทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์นั้น ทำให้ผู้บริโภคเกิดแรงกระตุ้นความอยากบริโภคได้โดยง่าย

ปัจจุบันมีการใช้โทรศัพท์มือถือกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งทำให้อัตรากาการเกิดขยะอันตราย (Hazardous waste) จากโทรศัพท์มือถือมีมากขึ้นเช่นกัน จำนวนขยะจากแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือเป็นตัวแปรหลักที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการเกิดขยะจากผู้ที่มีความเข้าใจผิด หรือใช้งานอย่างไม่ถูกวิธี เช่น ใช้เวลาในการอัดประจุไฟฟ้าสำหรับแบตเตอรี่ในครั้งแรกนานเกินความจำเป็น หรือใช้เวลาในการอัดประจุไฟฟ้าสำหรับแบตเตอรี่ภายหลังจากการใช้แบตเตอรี่หมดในแต่ละครั้งเกินความจำเป็น ปัจจัยเหล่านี้เป็นผลทำให้มีจำนวนขยะเพิ่มมากขึ้นในประเทศไทย โดยผู้บริโภคไม่ได้รับทราบและตระหนักถึงปัญหาของขยะเหล่านี้เท่าที่ควร ในปัจจุบันนั้น ผู้บริโภคจะใช้โทรศัพท์เฉลี่ยเครื่องละ 12-18 เดือน แต่ในความเป็นจริงนั้นอายุของโทรศัพท์มือถือจะอยู่ได้นานกว่านั้น โดยเฉพาะเมื่อมีการใช้และดูแลรักษาอย่างถูกวิธี ซึ่งแบตเตอรี่ที่เสื่อมสภาพนั้นสามารถฟื้นฟูโดยการนำกลับมาใช้ใหม่ได้ การนำแบตเตอรี่กลับมาใช้ใหม่นั้นจะช่วยลดปริมาณของแบตเตอรี่ที่จะถูกทิ้งอย่างไม่ถูกวิธี และยังเป็น การนำเอาทรัพยากรกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ แทนที่จะถูกทิ้งและก่อให้เกิดปัญหา

แบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือนั้นมีหลายประเภท อาทิเช่น นิกเกิลเมทัลไฮดรอกไซด์ นิกเกิลแคดเมียม ลิเทียมไอออน ลิเทียมโพลีเมอร์ เป็นต้น โดยแบตเตอรี่แต่ละประเภท จะมีส่วนประกอบที่ไม่เหมือนกัน ทำให้การนำกลับมาใช้แตกต่างกันด้วย ในการจัดการขยะอันตรายเหล่านี้ ถ้าหากได้รับการจัดการอย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพตามแต่ละประเภท จะทำให้ประเทศนำทรัพยากรเหล่านี้มาใช้ใหม่ได้อีกเป็นจำนวนมาก

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาที่มา ปริมาณ ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม และกระบวนการในการดำเนินการจัดการและใช้ประโยชน์ของขยะอันตรายประเภทแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือที่ใช้แล้วในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการดำเนินการเกี่ยวกับแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือที่ใช้แล้ว ทั้งการจัดการและการนำกลับมาใช้ใหม่ของผู้ขาย และผู้ให้บริการ
3. เพื่อวิเคราะห์ และเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติในการแก้ปัญหาขยะอันตรายประเภทแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือที่ใช้แล้วที่เหมาะสม

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยนี้จะมุ่งเน้นการศึกษาแนวทางในการจัดการแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือ โดยการจัดเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการโทรศัพท์มือถือ และเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาศึกษาเปรียบเทียบถึงนโยบาย วิธีการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือที่ใช้แล้ว และจัดเก็บข้อมูลจากการใช้แบบสอบถาม โดยถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้บริการโทรศัพท์มือถือ และร้านค้าโทรศัพท์มือถือในเขตกรุงเทพมหานคร

1.4 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการขยะอันตราย กรณีศึกษาแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือที่ใช้แล้วในกรุงเทพมหานครนั้น อาศัยการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการโทรศัพท์มือถือ ผู้ผลิต และผู้ขายโทรศัพท์มือถือเพื่อศึกษาถึงวิธีการ กระบวนการ และนโยบายทางด้านสิ่งแวดล้อม และเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามถามกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้บริการโทรศัพท์มือถือในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบถึงพฤติกรรมกรรมากรบริโภค ความรู้ความเข้าใจในการใช้ และการทำลายอย่างถูกต้อง

2. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการศึกษาดังทฤษฎี ความรู้ในเรื่องการจัดการขยะอันตราย รวมถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับมาตรการของผู้ผลิต และผู้ให้บริการโทรศัพท์มือถือ จากสื่อสิ่งพิมพ์ บทความวิชาการ หนังสือ รายงานประจำปี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต รวมถึงบทความเกี่ยวกับ กฎและข้อบังคับ การบังคับใช้ ความสำเร็จ และอุปสรรคของการให้ความสำคัญกับแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือที่ใช้แล้วในกรุงเทพมหานคร

1.5 ข้อจำกัดหรืออุปสรรคในการวิจัย

1. งานวิจัยเฉพาะกรณีฉบับนี้จะศึกษาและวิเคราะห์บนสถานะ และสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเท่านั้น
2. เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐเพิ่งจะเริ่มมีการทำโครงการส่งเสริมการค้าจัดแบตเตอรี่ ดังนั้นข้อมูลส่วนใหญ่จึงอ้างอิงจากแหล่งข้อมูลต่างประเทศ
3. ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์จะใช้ข้อมูลที่มีการเปิดเผยต่อสาธารณะเท่านั้น และข้อมูลที่ได้รับบางส่วนเป็นข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากการวิเคราะห์จากผู้อื่น
4. งานวิจัยฉบับนี้ศึกษาในมุมมองของผู้บริโภค และผู้ให้บริการโทรศัพท์มือถือเท่านั้น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกิดความเข้าใจในกระบวนการการนำแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือเสื่อมสภาพกลับมาใช้ใหม่
2. เกิดความเข้าใจพฤติกรรมทำให้ความสนใจของผู้บริโภคโทรศัพท์มือถือต่อสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย
3. เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากโครงการภาครัฐในการส่งเสริมให้มีการนำแบตเตอรี่ไปบำบัดอย่างถูกต้อง
4. สามารถใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการสร้างความตื่นตัวให้กับผู้ให้บริการโทรศัพท์มือถือ และผู้ผลิตโทรศัพท์มือถือ รวมทั้งดึงดูดให้มีจำนวนผู้ใช้โทรศัพท์มือถือนำแบตเตอรี่โทรศัพท์มือถือที่ใช้แล้วไปส่งเพื่อการนำกลับไปใช้ใหม่มากขึ้น